

การประยุกต์หลักสัปปุริสธรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพการบริหารงานของ

นักปกครองท้องถิ่นในอำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

An Application of Sappurisa-Dhamma for the Development of Administrative Competence of Local Governors in Bangplama District, Suphanburi Province

ณัฐชัญญาดา โชติพิพัฒน์อังกร

Natchayada Chotpiphataugkun

วิชชุกร นาคธน

Witchugon Nakthon

นพดล ดีไทยสงค์

Noppadol Deethaisong

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

E-mail: nuunattyandnattaporn@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 11 กุมภาพันธ์ 2566

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 30 ธันวาคม 2566

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 30 ธันวาคม 2566

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับศักยภาพการบริหารงานของนักปกครองท้องถิ่น 2) เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรมในการพัฒนาศักยภาพการบริหารของนักปกครองท้องถิ่น 3) เพื่อศึกษาการประยุกต์หลักสัปปุริสธรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพการบริหารงานของนักปกครองท้องถิ่น ที่เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 359 คน และระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 9 คน

ผลการวิจัย พบว่า 1.ระดับการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรมในการพัฒนาศักยภาพการบริหารงานของนักปกครองท้องถิ่น ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. การเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรมในการพัฒนาศักยภาพการบริหารของนักปกครองท้องถิ่น ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3. ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์หลักสัปปุริสธรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพการบริหารงานของนักปกครองท้องถิ่น จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ อาชีพ และรายได้ แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน ส่วนประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนรวมในการบริหารงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย 4. แนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตาม

หลักสัปปริสธรรม เพื่อพัฒนาศักยภาพการบริหารงานของนักปกครองท้องที่ 1) ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย คือ ผู้ใหญ่พร้อมผู้ช่วยจะมาช่วยกันแก้ปัญหาในเบื้องต้นก่อน 2) ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ คือ ชุมชนมีความขาดแคลนในด้านใดบ้าง 3) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ ผู้ใหญ่และผู้ช่วยขอความร่วมมือให้ลูกบ้านช่วยกันดูแลรักษาความสะอาด

คำสำคัญ: การประยุกต์, การพัฒนาศักยภาพ, หลักสัปปริสธรรม

ABSTRACT

The study consisted of the following objectives: 1) to investigate the administrative competence of local governors 2) to compare an application of Sappurisa-dhamma for the development of administrative competence of local governors and 3) to explore an application of Sappurisa-dhamma for the development of administrative competence of local governors by using mixed-methods research, with quantitative data acquired from 359 people and qualitative data collected from 9 people.

From the study, the following results are found: 1) An application of Sappurisa-dhamma for the development of administrative competence of local governors is overall at a high level 2) The level of administration of local governors is overall at a high level 3) To comparing an application of Sappurisa-dhamma for the development of administrative competence of local governors classified by personal factors, it is discovered that people of different genders, ages, occupations, and incomes have no difference regarding their participation in community development People of different educational levels. 4) The guidelines for promoting morality based on Sappurisa-dhamma for the development of administrative competence of local governors are as follows: (1) On governance and keeping order, village and subdistrict headmen, as well as the committee, solve problems by first investigating the main reasons, (2) On career development and promotion, village and subdistrict headmen understand what their communities lack and require. (3) On the conservation of natural resources and the environment, villager and subdistrict headmen conduct regular campaigns to provide villagers with knowledge and understanding of natural resources.

Keywords: An Application, Development of Administrative, Sappurisa-dhamma

1. บทนำ

ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.๒๔๕๗ กำหนดให้นักปกครองท้องที่ หรือกำนันผู้ใหญ่บ้านมีบทบาทเป็นเจ้าพนักงานท้องที่มีหน้าที่ประสานงานระหว่างราชการส่วนภูมิภาคกับหน่วยงานราชการในส่วนท้องถิ่นซึ่งมีอำนาจเป็นตัวแทนรัฐในการรักษาความสงบเรียบร้อย ป้องกันแก้ไขปัญหาคriminal ในท้องที่ ผู้แทนชาวบ้านสามารถนำเสนอเรื่องราวร้องทุกข์และความเดือดร้อนต่อส่วนราชการบทบาท

หน้าที่ของนักปกครองท้องถิ่นมีหลากหลาย เช่น การดูแลความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ การไกล่เกลี่ยความขัดแย้ง การทะเลาะวิวาท การดูแลช่วยเหลือหากเกิดน้ำท่วมหรือไฟไหม้ การดูแลเรื่องทะเบียนราษฎร แจ้งเกิด แจ้งตาย ย้ายเข้า ย้ายออก การส่งเสริมอาชีพ การดูแลป่าไม้ทรัพยากรธรรมชาติ การดูแลที่ดินสาธารณะ การประชาสัมพันธ์ข่าวสารทางราชการ การแก้ไขปัญหาเสพติด การรับรองลูกบ้าน การเป็นกรรมการต่างๆ ในชุมชน การกิจเรียกได้ว่างานปกครองที่มีลักษณะค่อนข้างกว้างครอบคลุมหลายมิติหรือนิยาม โดยรวมว่า “การบำบัดทุกข์บำรุงสุข” (โกวิท พวงงาม 2560)

กำหนดให้อำนาจหน้าที่ในการปกครองดูแลหมู่บ้านเป็นของนักปกครองท้องถิ่น หรือกำนันผู้ใหญ่บ้านไว้อย่างชัดเจน แต่คุณลักษณะความประพฤติดที่สำคัญในทางพระพุทธศาสนาไม่ได้มีกำหนดไว้เป็นกฎหมาย ซึ่งความจริงแล้วหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำหน้าที่ของนักปกครองท้องถิ่นนั้นมีธรรมะอยู่หลายหมวด ที่แม้พระราชบัญญัติการปกครองจะมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างตามกาลเวลาแต่ธรรมะคือรูปแบบความประพฤติถูกต้องนั้นไม่เปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะหลักแห่งความตระหนักรู้ในด้านต่าง ๆ คือ สัปปุริสธรรม 7 ประการนั้น สุรัตน์ กลั่นประเสริฐ. (2563). ซึ่งสามารถนำมาปรับใช้ส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ของนักปกครองท้องถิ่นที่ควบคู่ไปกับระเบียบกฎหมายของสังคมได้ทุกที่ทุกเวลา

ปัจจุบันหน้าที่ของนักปกครองท้องถิ่นมีมากมายหลายอย่าง นอกจากงานด้านบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ประชาชนที่ต้องเข้าใจเข้าใจถึงความสะดวกและเป็นธรรม ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการทำงานในตำแหน่งนี้ แล้วยังมีงานพัฒนาที่จะต้องทำให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงคือ การจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน ดังนั้นบทบาทหน้าที่ของนักปกครองท้องถิ่นจึงมีความแตกต่างไปจากอดีตอย่างสิ้นเชิง นักปกครองท้องถิ่นต้องทำหน้าที่เชิงรุกประสานงานหลายด้านในหลายส่วนเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาหมู่บ้านในทุกๆ ด้าน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจคือการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ด้านสังคมคือปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย รวมถึงงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดความเจริญและสมดุลในทุกด้านทุกมิติ

จากความสำเร็จและปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงเห็นควรศึกษาการประยุกต์หลักสัปปุริสธรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพการบริหารงานของนักปกครองท้องถิ่นในอำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการพื้นที่ความรับผิดชอบของนักปกครองท้องถิ่น การดำเนินงานและสนองนโยบายของภาครัฐให้บรรลุเป้าหมายมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนสืบไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับศักยภาพการบริหารงานของนักปกครองท้องถิ่นในอำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรมในการพัฒนาศักยภาพการบริหารของนักปกครองท้องถิ่นในอำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี
3. เพื่อศึกษาการประยุกต์หลักสัปปุริสธรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพการบริหารงานของนักปกครองท้องถิ่นในอำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1 ประชากร

1) ประชากร (Population) ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปในเขตตำบลมะขามล้ม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งมีจำนวน 3,436 คน

2) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) คือ ผู้บริหารอำเภอบางปลาม้า จำนวน 9 คน ประกอบด้วย 1. ผู้บริหารอำเภอบางปลาม้าจำนวน 2. นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมะขามล้ม 3. นักปกครองท้องถิ่นในเขตตำบลมะขามล้ม

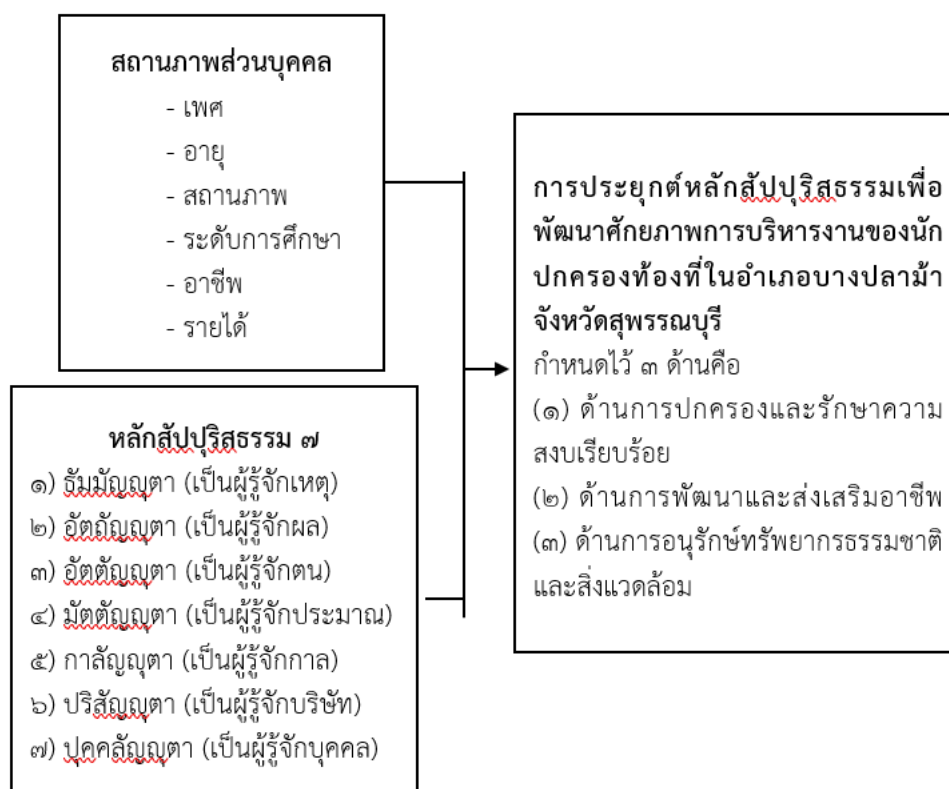
3.2 ขอบเขตด้านพื้นที่

ได้ศึกษาในเขตการปกครองท้องที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลมะขามล้ม 14 หมู่บ้าน ของอำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

3.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา

1) ศึกษาหลักสัปปริสธรรม 7 ข้อ ประกอบด้วย คือ 1) อัมมัญญาตา (เป็นผู้รู้จักเหตุ) 2) อัตถัญญาตา (เป็นผู้รู้จักผล) 3) อัตตัญญาตา (เป็นผู้รู้จักตน) 4) มัตตัญญาตา (เป็นผู้รู้จักประมาณ) 5) กาลัญญาตา (เป็นผู้รู้จักกาล) 6) ปริสสัญญาตา (เป็นผู้รู้จักบริษัท) 7) ปุคคลัญญาตา (เป็นผู้รู้จักบุคคล)

2) ศึกษาแนวคิดทฤษฎีการพัฒนาศักยภาพการบริหารงานของนักปกครองท้องถิ่นในอำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี 3 ด้านคือ 1) ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย 2) ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ และ 3) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4. วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสานวิธี คือ ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ กับกลุ่มประชากรที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปในเขตตำบลมะขามล้ม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 359 คน โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบสอบถาม พร้อมทั้งใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิง กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 9 คน โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่กำหนดไว้

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 9 คน ได้แก่ 1.ผู้บริหารอำเภอบางปลาม้าจำนวน 2. นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมะขามล้ม 3. นักปกครองท้องถิ่นในเขตตำบลมะขามล้ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยการสร้างเครื่องมือเกี่ยวกับการประยุกต์หลักสัปปุริสธรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพการบริหารงานของนักปกครองท้องถิ่นในอำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามโดยการประสานงานกับผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้นำชุมชนในแต่ละหมู่บ้าน ภายในเขตตำบลมะขามล้ม ทั้ง 14 หมู่บ้าน เพื่อแจกแบบสอบถามให้กับประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 359 ฉบับ พร้อมรับคืนด้วยตนเอง

5. ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารงานของนักปกครองท้องถิ่นอำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

1) ผลการวิจัยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารงานของนักปกครองท้องถิ่นอำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ยคือ ($\bar{X} = 4.20$, S.D.=0.863) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ มีความประพฤติที่เหมาะสมต่อบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย มีค่าเฉลี่ยคือ ($\bar{X} = 4.30$, S.D.=0.814) รองลงมาคือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ มีวิสัยทัศน์ ทศนคติ ในการพัฒนาชุมชนในการส่งเสริมด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย มีค่าเฉลี่ยที่ ($\bar{X} = 4.25$, S.D.=0.381) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ ให้ความสำคัญกับประโยชน์ส่วนรวม ในการส่งเสริมด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย มีค่าเฉลี่ยที่ ($\bar{X} = 4.05$, S.D.=0.975)

2) ผลการวิจัยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารงานของนักปกครองท้องถิ่นที่ตามหลักสัปปุริสธรรม ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ยคือ ($\bar{X} = 4.15$, S.D.=0.847) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ มีการช่วยวางแผนการใช้จ่ายในครัวเรือนที่มีรายได้น้อย มีค่าเฉลี่ยคือ ($\bar{X}=4.40$, $S.D.=0.770$) รองลงมาคือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ บริหาร จัดการ ส่งเสริมอาชีพในชุมชนได้เหมาะสม มีค่าเฉลี่ยที่ ($\bar{X}=4.20$, $S.D.=0.845$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ สนับสนุนคนที่มีความรู้ความสามารถในด้านอาชีพต่างๆ เพื่อชาวบ้านในชุมชนจะได้มีรายได้ มีค่าเฉลี่ยที่ ($\bar{X}=4.05$, $S.D.=0.894$)

3) ผลการวิจัยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารงานของนักปกครองท้องถิ่นที่ตามหลักสัปปริสธรรม ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ยคือ ($\bar{X}=4.15$, $S.D.=0.847$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการบริหารชุมชน มีค่าเฉลี่ยคือ ($\bar{X}=4.47$, $S.D.=0.776$) รองลงมาคือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ มีการตั้งกฎการใช้พื้นที่ส่วนรวมในชุมชน เพื่อให้ชาวบ้านปฏิบัติตาม มีค่าเฉลี่ยที่ ($\bar{X}=4.25$, $S.D.=0.860$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ มีการวางแผนเพื่อพัฒนาพื้นที่โดยรอบชุมชนอย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยที่ ($\bar{X}=4.10$, $S.D.=0.944$)

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักสัปปริสธรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพการบริหารงานของนักปกครองท้องถิ่นในอำเภอบางพลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์หลักสัปปริสธรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพการบริหารงานของนักปกครองท้องถิ่นที่อำเภอบางพลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์หลักสัปปริสธรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพการบริหารงานของนักปกครองท้องถิ่นที่อำเภอบางพลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 3 ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์หลักสัปปริสธรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพการบริหารงานของนักปกครองท้องถิ่นที่อำเภอบางพลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 4 ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์หลักสัปปริสธรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพการบริหารงานของนักปกครองท้องถิ่นที่อำเภอบางพลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 5 ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์หลักสัปปริสธรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพการบริหารงานของนักปกครองท้องถิ่นที่อำเภอบางพลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

3. แนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักสัปติธรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพการบริหารงานของนักปกครองท้องถิ่นในอำเภอบางพลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

1. ด้านธัมมัญญาตา เป็นผู้รู้จักเหตุ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการหมู่บ้านจะต้องรู้หลักความจริง รู้หลักการ รู้หลักเกณฑ์ รู้กฎเกณฑ์แห่งเหตุผล และรู้หลักการที่จะทำให้เกิดผล เช่น เห็นเหตุการณ์อะไรก็ตามแต่ ก็จะได้รู้ว่าเกิดจากเหตุอะไร สาเหตุมาจากอะไร และผลจะเป็นอย่างไร รู้ว่าจะต้องกระทำเหตุแบบนี้ จึงจะทำให้เกิดผลที่ต้องการนั้นๆ เป็นต้น การเป็นผู้นำท้องถิ่นนั้นต้องมีความรู้ความเข้าใจถึง เหตุปัจจัยจากทฤษฎีหลักการ กฎหมาย และนโยบายของการจัดระเบียบชุมชนเป็นอย่างดีและต้องเข้าใจธรรมชาติของชุมชนตนเอง

2. ด้านอัตถัญญาตา เป็นผู้รู้จักผล กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะต้องรู้ความหมาย รู้ความมุ่งหมาย รู้ประโยชน์ที่ประสงค์ คือ รู้จักผลที่จะเกิดขึ้นสืบเนื่องจากการกระทำ ซึ่งสามารถก่อให้เกิดประโยชน์ได้จริง ผู้นำท้องถิ่นต้องรู้จักผลของการปกครองดูแลพื้นที่ของตน ผลของการใช้อำนาจทางการบริหารจัดการชุมชน คือ ความรู้สึก ความประพฤติกว้างใจ ความสุข ความทุกข์ของผู้ใต้บังคับบัญชา

3. ด้านอัตตัญญาตา เป็นผู้รู้จักตน กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะต้องรู้จักตัวตนของตัวเอง ว่าโดยฐานะ ภาวะ เพศ กำลังความรู้ความสามารถ ความถนัด และคุณธรรม สามารถประเมินตนเองได้ในหลักธรรม ดังนี้ ศรัทธา (ชอบ ถนัด รักในงานอะไร), ศีล (วินัย), สุตตะ (ความรู้), จาคะ (ความเสียสละ), ปัญญา (กระบวนการในการพัฒนาความรู้ที่มีอยู่) เป็นต้น แล้วประพฤติกว้างใจให้เหมาะสม และรู้ที่จะแก้ไขปรับปรุงต่อไป ผู้นำต้องรู้จักตนเองเป็นอย่างดีก่อน รู้จักตนว่าพร้อมสำหรับการเป็นผู้นำชุมชนในปัจจุบัน

4. ด้านมัตตัญญาตา เป็นผู้รู้จักประมาณ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะต้องรู้จักความพอดีความ พอดีเช่น รู้จักประมาณในการรับและบริโภคปัจจัยสี่ รู้จักประมาณในการใช้จ่ายโภคทรัพย์ เป็นต้น กำนัน ผู้ใหญ่บ้านต้องรู้จักประมาณศักยภาพของตนเองในการบริหารจัดการ ประมาณทรัพยากรที่มีอย่างจำกัด ประมาณศักยภาพของชุมชน ประมาณภาระงานที่ไม่เหลือบ่ากว่าแรง ประมาณการรับงานนอกจนเกินความจำเป็น ประมาณการ คือ มีการวางแผนการปฏิบัติงานระยะยาว ระยะปานกลาง และระยะสั้น

5. ด้านกาลัญญาตา เป็นผู้รู้จักกาล กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะต้องรู้กาลเวลาอันเหมาะสม และระยะเวลาที่จะต้องใช้ในการประกอบกิจ กระทำหน้าที่การงาน เช่น แบ่งเวลา ทำให้ถูกจังหวะ ให้ตรงเวลา ให้เป็นเวลา ให้ทันเวลา ให้พอเวลา ให้เหมาะสมเวลา เป็นต้น ผู้นำต้องเป็นตัวอย่างที่ดีด้านการรักษาเวลา ต้องตรงเวลา หากจะให้ดีต้องก่อนเวลา เพราะผู้บังคับบัญชาต้องรู้ทุกเรื่องก่อนผู้ใต้บังคับบัญชา ต้องทันโลก ทันข่าว ทันเทคโนโลยีทันเวลา

6. ด้านปรัสนัญญาตา เป็นผู้รู้ชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะต้องรู้จักชุมชน และรู้จักที่ประชุม รู้วิธีการที่จะประพฤติกว้างใจชุมชนนั้นๆ ว่าชุมชนนี้เมื่อเข้าไปหาจะต้องทำกิจอย่างนี้จะต้องพูดอย่างนี้ ชุมชนนี้ควรสงเคราะห์อย่างนี้ เป็นต้น สิ่งสำคัญไม่น้อยไปกว่าสิ่งอื่นกว่าได้สำหรับผู้นำในยุคปัจจุบัน คือ การรู้จักและเข้าถึง

ชุมชนที่เป็นระดับท้องถิ่น ระดับชาติและระดับนานาชาติอย่างไร ทิศทางไหน เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับชุมชนของตนเอง

7. ด้านบุคคลัญญาตา เป็นผู้รู้จักบุคคล กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะต้องเข้าใจความแตกต่างแห่งบุคคลว่า โดยอรรถาธิบายความสามารถ และคุณธรรม เป็นต้น ใครดีหรือห่วยอย่างไร และรู้ที่จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นๆ ด้วยดีว่าควรจะคบหรือไม่ จะใช้จะตำหนิยกย่อง และแนะนำสั่งสอนอย่างไร เป็นต้น สิ่งที่ยากที่สุดสำหรับผู้นำคือการบังคับบัญชาสั่งการผู้ใต้บังคับบัญชา หรือ การบริหารคนนั่นเอง ดังนั้น กำนัน ผู้ใหญ่บ้านต้องรู้จักและเข้าใจถึงความแตกต่างของคนในชุมชนอย่างดีเยี่ยม ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารจัดการคน ใช้มนุษยสัมพันธ์ที่เป็นกัลยาณมิตร มีรอยยิ้ม คำชม และน้ำใจเป็นโล่ป้องกันตัวเองเป็นอย่างดีพร้อมทั้งมีปิยะวาจาสิทธิ์เป็นอาวุธ

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารงานของนักปกครองท้องถิ่น อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี รวมทั้ง 3 ด้านสามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

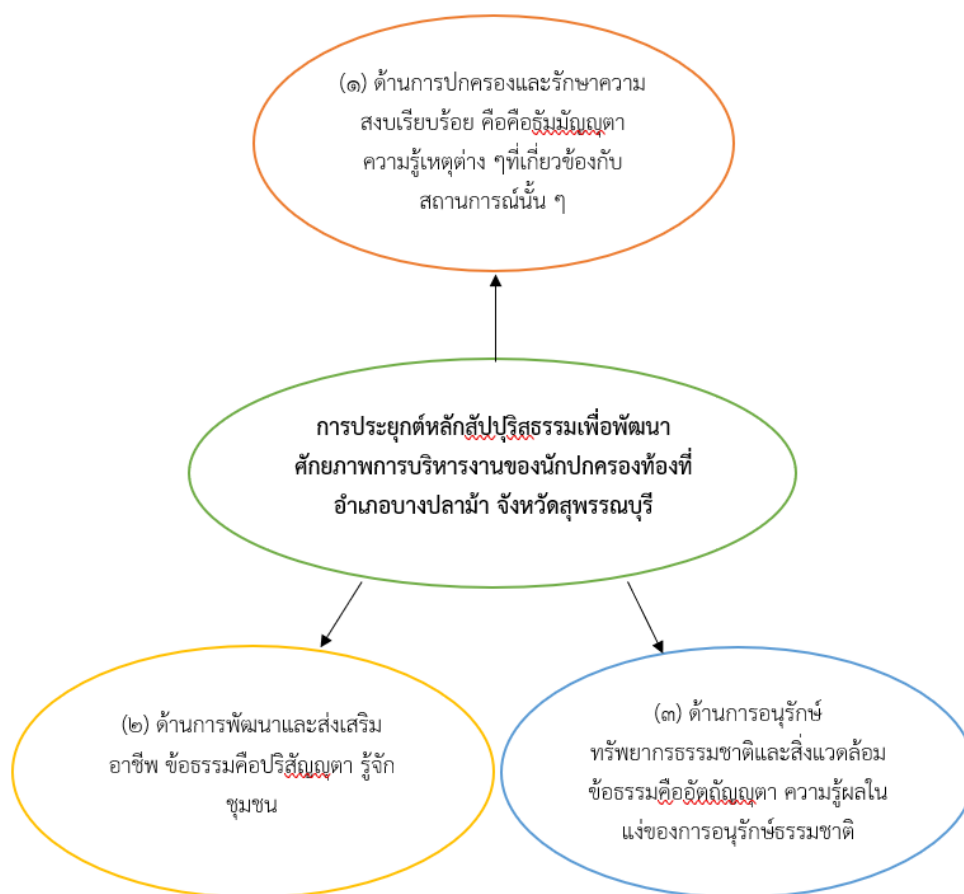
1. ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารงานของนักปกครองท้องถิ่นอำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ยคือ ($\bar{X} = 4.20$, S.D.= 0.863) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ มีความประพฤติที่เหมาะสมต่อบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย มีค่าเฉลี่ยคือ ($\bar{X} = 4.30$, S.D.= 0.814) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกษตรศิริ เสมือนโพธิ์ (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ภายหลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537: กรณีศึกษาอำเภอลำลูกเกด จังหวัดนครสวรรค์” ผลการศึกษาพบว่า 1) ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย บทบาทที่ได้ทำมากกว่าทุกเรื่อง คือ การเรียกประชุมชาวบ้าน เพื่อทำการอบรมสั่งสอน และชี้แจงข้อราชการแก่ชาวบ้าน และการดูแลลูกบ้านให้ปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งจะต้องพึงกระทำตามกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ 2) ด้านการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน บทบาทที่ได้ทำมากกว่าทุกเรื่อง คือ การรายงานเรื่องทุกข์ร้อนของราษฎรให้ทางราชการทราบเพื่อหาแนวทางแก้ไข 3) ด้านการส่งเสริมความเข้มแข็ง ให้กับชุมชนบทบาทที่ได้ทำมากกว่าทุกเรื่อง คือ การสนับสนุนให้ชาวบ้านได้แสดงความคิดเห็นเพื่อ ศึกษาถึงปัญหาและร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหาของชุมชน 4) ด้านการดำเนินโครงการอันเนื่องมาจาก พระราชดำริเศรษฐกิจแบบพอเพียงเฉลิมพระเกียรติ บทบาทที่ทำมากกว่าทุกเรื่อง คือ การประสานในระดับตำบลตามโครงการที่ได้รับมอบหมายจากอำเภอหรือจังหวัดให้มาปฏิบัติในพื้นที่

5) ด้านการปฏิบัติ ตามนโยบายของรัฐและของกระทรวงมหาดไทย บทบาทที่ได้ทำมากกว่าทุกเรื่อง คือ การส่งเสริมและสนับสนุนในกระบวนการประชาคมหมู่บ้านต่อต้านยาเสพติด

2. ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารงานของนักปกครองท้องที่อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ยคือ ($\bar{X} = 4.15$, S.D.= 0.847) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ มีการช่วยวางแผนการใช้จ่ายในครัวเรือนที่มีรายได้น้อย มีค่าเฉลี่ยคือ ($\bar{X} = 4.40$, S.D.= 0.770) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลักษณะ ฤๅชา (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำของกำนันและผู้ใหญ่บ้านต่อประสิทธิภาพการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล: กรณีศึกษาอำเภอสรรคบุรี จังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อภาวะผู้นำของกำนันและผู้ใหญ่บ้านทั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐานว่า ปัจจัยพื้นฐานภาวะผู้นำของกำนัน และผู้ใหญ่บ้านมีผลทำให้การบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลมีประสิทธิภาพมาก โดยปัจจัยพื้นฐานที่ศึกษา ได้แก่ อายุเพศ การศึกษา อาชีพ และรายได้จากการศึกษาพบว่า 1). โดยภาพรวมทัศนคติของผู้ใหญ่บ้านต่อภาวะผู้นำของตนเองในภาพรวมเป็นผู้มีภาวะผู้นำในระดับสูง 2). โดยภาพรวมของทัศนคติของประชาชนที่มีความพึงพอใจในระดับสูงต่อประสิทธิภาพการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล อันเนื่องมาจากการบริหารของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน 3). เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ มีใช้ปัจจัยที่มีผลต่อภาวะผู้นำของกำนัน และผู้ใหญ่บ้าน 4) การศึกษาที่มีต่อปัจจัยที่มีต่อทัศนคติของกำนัน และผู้ใหญ่บ้านในการป้องกันและแก้ไขประณีประนอมข้อพิพาทพยายามเมื่อลูกบ้านเกิดการขัดแย้ง 5) อาชีพเป็นปัจจัยที่มีต่อทัศนคติของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในเรื่องการเป็นผู้มีอำนาจ และหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

3. ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระดับการประยุกต์ใช้หลักสัปปริสธรรมในการพัฒนาศักยภาพการบริหารงานของนักปกครองท้องที่อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ยคือ ($\bar{X} = 4.15$, S.D.= 0.847) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการบริหารชุมชน มีค่าเฉลี่ยคือ ($\bar{X} = 4.47$, S.D.= 0.776) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พุฒ บัญเดิม (2559) วิจัยได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดการป่าชุมชนที่เหมาะสมสอดคล้องกับพื้นที่ในเขตกลุ่มน้ำมูลตอนกลาง” ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนมีชุดความรู้พื้นฐานในการจัดการป่าตามชุมชน คือ ความรู้เกี่ยวกับบริบททางภูมิศาสตร์ บริบททางของวิถีชีวิตชุมชนกลุ่มน้ำมูลตอนกลางและระบบการจัดการพื้นที่ตามในอดีต โดยนำชุดความรู้ดังกล่าวมาจัดปรับกับสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไป พร้อมกับการในศึกษาแลกเปลี่ยนกับชุมชนอื่นๆ จนสามารถบอกได้ว่า ขั้นตอนการจัดตั้งป่าทางชุมชนนั้นทำอย่างไร การจัดการความสัมพันธ์กับองค์กร/หน่วยงานท้องถิ่นหรือหาความร่วมมือนั้นจัดทำอย่างไร รวมทั้งการกำหนดแนวทางการขยายผลทั้งในระดับพื้นที่ 4 ป่า ระดับเครือข่ายน้ำมูลตอนกลางโดยมีชุมชนเป็นฐาน มีองค์กรท้องถิ่นเป็นแกนกลางในการขับเคลื่อนหนุนช่วย พร้อมกับพัฒนาระดับระบบข้อมูลสู่สาธารณะและนโยบายต่อไป

7. องค์ความรู้จากการวิจัย

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ผู้นำชุมชนควรที่จะประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในชุมชนรับรู้และรับทราบถึงแผนหรือขั้นตอนประชาชนไม่เข้าใจในแต่ละเรื่อง แต่ละด้านของการร่วมงาน/กิจกรรมต่าง ๆ โดยประชาชนสามารถนำเสนอโครงการให้กับเทศบาลเพื่อพิจารณากำหนดตามแผนพัฒนาในการดำเนินการของเทศบาล
2. ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานมากขึ้น ไม่ควรมีการเล่นพรรคพวกจนทำให้คนดีมีฝีมือไม่มีโอกาสทำงาน และควรมีการนำความคิดเห็นของประชาชนมาประยุกต์ใช้ให้มีการพัฒนาบ้าง
3. ควรมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ อย่างตรงไปตรงมาให้ถูกต้องกับความเป็นจริงทั้งยังมีการชี้แจงรายละเอียดด้านงบประมาณในโครงการต่าง ๆ และการบริหารงานด้านอื่น ๆ รวมไปถึงการทำประชาวิจารณ์ทุกครั้งก่อนที่จะมีการจัดทำโครงการต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนชุมชนได้รับทราบด้วย
4. ผู้นำชุมชนควรดำเนินงานอย่างจริงจังต่อเนื่องและดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายของโครงการตามที่มีการจัดจ้างและจัดกิจกรรมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมกับการดำเนินงานของชุมชน ซึ่งควรมีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับมลภาวะ สถานการณ์ สภาพปัญหาและการแก้ไขให้กับประชาชน เพื่อจะได้รับรู้แล้วทำโครงการร่วมกันในการพัฒนาชุมชน

5. ผู้นำชุมชนควรให้ความสำคัญกับการบริหารงานด้วยความโปร่งใส และให้บริการประชาชนด้วยความเป็นธรรม เพื่อสร้างความรู้สึกรักว่าเทศบาลและเจ้าหน้าที่ของประชาชน เป็นกลไกหนึ่งในการพัฒนาชุมชนร่วมกับประชาชน

8.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวิจัยที่ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในพัฒนาของเทศบาล
2. ควรศึกษาวิจัยในแนวการส่งเสริมให้ประชาชนได้ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมโดยไม่ปล่อยให้เทศบาลแก้ไขปัญหาอยู่ฝ่ายเดียวโดยประชาชนไม่ให้ความสนใจ
3. ควรทำการศึกษาวิจัยในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในหัวข้อธรรมอื่นๆ มาประยุกต์ใช้ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน เพื่อเป็นการบูรณาการระหว่างรัฐประศาสนศาสตร์กับพระพุทธศาสนา
4. ควรทำการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่การศึกษาให้กว้างกว่านี้ เช่น เทศบาลนคร องค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นต้น
5. ควรนำผลการวิจัยที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในเทศบาล เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายของเทศบาลต่อไปในอนาคต

บรรณานุกรม

- โกวิท พวงงาม. (2560). การปกครองท้องถิ่นว่าด้วยทฤษฎี แนวคิดและหลักการ. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ส เอเซียเพรส จำกัด. 13.
- เกษตรศิริ เสมือนโพธิ์. (2562). บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ภายหลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537: กรณีศึกษาอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์. ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นวิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- งานวิเคราะห์นโยบายและแผน องค์การบริหารส่วนตำบลมะขามล้ม, แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.2561-2565), องค์การบริหารส่วนตำบลมะขามล้ม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย.
- ลักษณ์ ฤชา. (2563). ภาวะผู้นำของกำนันและผู้ใหญ่บ้านต่อประสิทธิภาพการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลกรณีศึกษา อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พุ่ม บุญเต็ม. (2559). รูปแบบการจัดการประชุมชนที่เหมาะสมสอดคล้องกับพื้นที่ในเขตลุ่มน้ำมูลตอนกลาง. รายงานการวิจัย.
- สุรัตน์ กลั่นประเสริฐ. (2563). ภาวะผู้นำทางการบริหารโดยการประยุกต์ใช้ตามหลักสัปปริสธรรม 7: กรณีศึกษา บริษัททรูคอร์ปอเรชั่น จำกัด มหาชน. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 118.